

Raport uproszczony nr 2
zawierający informacje o ptakach lęgowych
zebrane w trakcie prowadzenia liczeń w czasie sptywów
w miesiącach: maj-lipiec 2016

Monitoring został wykonany w ramach kontynuacji monitoringu na podstawie założeń projektu LIFE+
"Ochrona siedlisk kluczowych gatunków ptaków Doliny Środkowej Wisły w warunkach intensywnej presji aglomeracji warszawskiej" (WislaWarszawska.pl)
zgodnie z umową nr ZMW/57/2016/E4/IZ/L+

Autor:
Marek Elas

Warszawa, wrzesień 2016

MIASTO
STOLECZNE
WARSZAWA

Projekt "Ochrona siedlisk kluczowych gatunków ptaków Doliny Środkowej Wisły w warunkach intensywnej presji aglomeracji warszawskiej" otrzymał dofinansowanie z instrumentu Finansowego LIFE+ Wspólnoty Europejskiej oraz ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Metody

Liczenia przeprowadzono zgodnie z metodyką zaproponowaną w Planie Monitoringu dla projektu Life+ wislawarszawska.pl. Badania obejmowały regularne kontrole piesze oraz sptyw łodzią.

Terminy kontroli

Przeprowadzono 15 pieszych kontroli całego obszaru badań. Kontrole zostały wykonane w następujących dniach:

Tab. 1. Terminy kontroli od marca do czerwca

L.p	Data	Odcinek km
1	5 marca	487 - 538
2	12 marca	487 - 538
3	20 marca	487 - 538
4	24 marca	487 - 538
5	30 marca	487 - 538
6	4 kwietnia	487 - 538
7	10 kwietnia	487 - 538
8	16 kwietnia	487 - 538
9	22 kwietnia	487 - 538
10	28 kwietnia	487 - 538
11	5 maja	487 - 538
12	11 maja	487 - 538
13	17 maja	487 - 538
14	23 maja	487 - 538
15	29 maja	487 - 538

Dodatkowo przeprowadzono także 2 sptywy korytem rzeki w dniach **14 i 15 maja** oraz **2 i 3 czerwca** oraz **7 i 8 czerwca**.

Przy analizie liczebności wybranych gatunków ptaków wykorzystano także dane z lipca oraz sierpnia, gdy przeprowadzono 5 kontroli terenowych

Tab. 2. Terminy kontroli w lipcu i sierpniu

L.p	Data	Odcinek km
1	11 lipca	487 - 538
2	26 lipca	487 - 538
3	7 sierpnia	487 - 538
4	17 sierpnia	487 - 538
5	27 sierpnia	487 - 538

Prace przeprowadzili (w kolejności alfabetycznej):

Marta Celej, Marek Elas, Mateusz Grzębkowski, Artur Koliński, Andrzej Różycki, Dawid Sikora, Rafał Tusiński, Łukasz Wardecki, Andrzej Węgrzynowicz, Michał Wołowik, Bartłomiej Woźniak

Warunki wodne

W marcu i kwietniu woda utrzymywała się w stanach średnich oraz niskich. W 2016 r. w zasadzie nie wystąpiło wiosenne wezbranie w okresie maj - czerwiec. Wyższy poziom wody nie był przyczyną strat w łągach mew i rybitw.

W 2016 r. zmiany przebiegu nurtu były podobne jak w 2014 i 2015. Na wysokości ujścia Świdra oraz na Wyspach Zawadowskich nurt przesunął się w stronę lewego brzegu rzeki (zachodniego). W efekcie odnogi rzeki odcinające dojsię do niektórych wysp położonych bliżej brzegu prawego znacząco się wyptyciły, a wyspy stały się jeszcze bardziej dostępne niż w poprzednich latach. Przez długi czas sezonu łągowego dostępne były także wyspy na 498 km przy lewym brzegu rzeki. Tam jednak od początku monitoringu nie notowano łągów mew lub rybitw, za to stwierdzano łągowe brodźce piskliwe i sieweczki. Przy stanach wody utrzymujących się przez większość sezonu, część wysp odciętych jeszcze w 2013 roku była dostępna z brzegu. W związku z długo utrzymującą się niżówką, powstały łąwice piaszczyste na 497-498 km, zasiedlone przez mewy i rybitwy. Była to nowa lokalizacja kolonii, pierwszy raz stwierdzona od czasu rozpoczęcia monitoringu.

Wyniki

Krzyżówka *Anas platyrhynchos*

Podobnie jak w latach ubiegłych liczebność populacji łągowej krzyżówki określono przy pomocy 2 metod, tj.

- I. różnicy liczebności samic między okresem poprzedzającym składanie jaj a okresem wysiadywania,
- II. metody zaproponowanej przez Kellera (Keller i in. 1987).

Wartości minimalne liczebności populacji dotycząca szacunku za pomocą metody II, wartości

maksymalne dotyczą szacunku przeprowadzonego za pomocą metody I. Przy określaniu liczebności populacji nie posługiwano się liczbą obserwowanych samic z młodymi (rodzinek) ponieważ drapieżnictwo na etapie wysiadywania i na wczesnym etapie wodzenia młodych jest prawdopodobnie bardzo wysoka. Co więcej, samice z młodymi rzadko przebywają w głównym korycie rzeki, jak to robią nurogęsi.

Ad.I. Pierwsze wodzące samice stwierdzono 28 kwietnia. Okresy inkubacji trwa ok. 30 dni, zatem pierwsze samice rozpoczęły wysiadywanie pod koniec marca. 23 marca liczebność samic wyniosła 163 i od tego momentu zaczęła spadać. Minimum przypadło na 11 maja, kiedy to stwierdzono 58 samic. Na tej podstawie można ocenić, że liczebność populacji lęgowej wynosi 105 samic.

II. W związku z przebywaniem na badanym terenie jednocześnie ptaków różnych frakcji (zimujące, przelotne, lęgowe, szybko zaczynające pierzenie) za męską część populacji lęgowej uznaje się minimalną liczbę kaczorów stwierdzonych w trakcie liczeń w sezonie lęgowym.

N samców = 113 (22.04.2015). Udział samców na początku sezonu lęgowego = 55%. Stosunek płci = 0,55 (na 100 samców przypadają 55 samice). Wielkość populacji lęgowej= 74 samic.

Tab. 3. Liczebność populacji lęgowej krzyżówki w kolejnych latach badań

Rok	2103		2014		2015		2016	
Metoda	I	II	I		II	I	I	II
Liczebność populacji lęgowej	134	85	139	79	140	80	105	74

Nurogęś *Merqus merqanser*

Za wartości minimalne wielkości populacji uznano liczbę stadek rodzinnych (samice wodzących młode lub samych młodych bez samicy), za wartość maksymalną uznano wartość obliczoną według metody przedstawionej poniżej.

W 2016 r. stwierdzono 14 stadek rodzinnych, dokładnie dwukrotnie więcej niż w 2015 r., oraz najwięcej od 2013 r. Pierwsze samice wodzące młode obserwowano 22 kwietnia.

Fenologia była nieco odmienna od lat ubiegłych. Maksymalna liczba stacjonarnych samic została stwierdzona dopiero 30 marca, czyli w okresie, gdy pierwsze samice już powinny wysiadywać. Z kolei najwcześniejsza stwierdzona rodzina pokazuje, że niektóre samice zaczęły inkubować w 3. dekadzie marca. 30 marca stwierdzono 33 stacjonarne samice. Najniższa liczebność samic w okolicach okresu klucia przypadła wyjątkowo na 5 maja (stwierdzono 5 samic). Zatem liczebność populacji lęgowej nurogęsi w 2016 roku wynosiła 14-28 par, przy czym wartość górną należy traktować jako faktyczną wielkość populacji lęgowej. Jest to najwyższa odnotowana do tej pory wartość

Tab. 4. Liczebność populacji lęgowej nurogęsi. Dolna wartość zakresu określa liczbę stwierdzonych stad rodzinnych.

Rok	2013	2014	2015	2016
Liczebność Populacji lęgowej	11 – 20 p.	8 – 21 p.	7 – 17 p.	14-28

Sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*

Liczebność populacji lęgowej w 2016 r. oszacowano na 34-38 par.

Tab. 5. Liczebność populacji lęgowej sieweczki rzecznej w kolejnych latach badań

Rok	2013	2014	2015	2016
Liczebność populacji lęgowej	28-41 p.	24 - 29 p.	31 - 33 p.	34 - 38 p.

Sieweczka obroźna *Charadrius hiaticula*

W 2016 r. stwierdzono lęgi 3 par sieweczki obroźnej. 2 pary stwierdzono na odcinku południowym, 1 na odcinku północnym.

Tab. 5. Liczebność populacji lęgowej sieweczki obroźnej w kolejnych latach badań

	2013	2014	2015	2016
Liczebność populacji lęgowej	9 – 11 p.	4 p.	5-6 p.	3 p.

Brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*

W 2016 r. populację lęgową oszacowano na 60-73 pary, z czego 3 pary zostały stwierdzone w kategorii C (znaleziono gniazdo). Brodziec piskliwy jest najbardziej równomiernie rozprzestrzenioną siewką na badanym odcinku. Najliczniej został stwierdzony na południowym fragmencie rzeki (rez. Wyspy Świderskie i Wyspy Zawadowskie). Również dość licznie stwierdzany na odcinku pomiędzy rezerwatami a elektrociepłownią Siekierki – wszędzie gdzie brzeg stanowi mozaikę piasku, kamieni i wikliny, oraz na odcinku północnym w okolicach Rajszewa. Pomiędzy mostami Siekierkowskim a Północnym stwierdzono 3-6 par.

Tab. 6. Liczebność populacji lęgowej brodzca piskliwego w kolejnych latach badań

	2013	2014	2015	2016
Liczebność populacji lęgowej	61 - 62 p.	45 - 67 p.	64-68 p	60-73

Populacja lęgowa brodzca piskliwego w trakcie trwania monitoringu była stabilna

Mewowate *Laridae*

Podsumowanie liczebności populacji lęgowej przedstawiono w tabeli 7. Za wartości minimalne uznano liczbę gniazd z jajami, za wartości maksymalne sumę liczby gniazd z jajami oraz pustych gniazd lub dołków gniazdowych bez zniesień.

Śmieszka *Chroicocephalus ridibundus*

W 2016 r. z sukcesem śmieszka odbywała lęgi w trzech lokalizacjach, jednak istotna pod względem liczebności była kolonia na 500 km. Liczebność oceniona na 2815 par, z czego 2797 par na 500 km.

Mewa siwa *Larus canus*

Łączną liczebność populacji lęgowej oceniono na 27 par, co jest wynikiem zbliżonym do 2015 r., jednak stanowi ok. 1/3 liczebności z 2014 r. Największa do tej pory kolonia lęgowa na terenie rez. Wyspy Świderskie została przez ptaki niemal opuszczona.

Mewa czarnogłowa *Larus melanocephalus*

W 2016 r. populację lęgową oceniono na 1-2 pary. Wszystkie odbywały lęgi w kolonii

śmieszki na 500 km.

Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*

Łączna liczebność w 2015 r. wyniosła 141 – 161 par. Ptaki chętnie zaczęły gnieździć się na dość stabilnej w 2016 r., ławicy piaszczystej na 497 km rzeki. Ptaki utworzyły kolonię wraz z niewielką liczbą śmieszki oraz mewy siwej.

Rybitwa białoczelną *Sternula albifrons*

Stwierdzono 37-47 par, czyli więcej niż w roku 2015. Najliczniej gnieździła się na 489-490 km, oraz w kolonii lęgowej na 500 km. Ptaki stwierdzono aż w 5 lokalizacjach, w tym 4-9 par na ławicy w północnej części odcinka (536 km.).

Tab. 7. Liczebność populacji lęgowej mew i rybitw. W kolumnie razem liczba niższa oznacza gniazda z jajami, liczba wyższa oznacza liczbę gniazd z jajami powiększona o puste dołki gniazdowe.

	489-490 km	494/495 km	497 km	500 km	536 km	Inne lokalizacje (poza koloniami)	RAZEM
Śmieszka <i>Chroicophalus ridibundus</i>	9	0	9	2797	0	0	2815 p.
Mewa czarnogłowa <i>Larus melanocephalus</i>	0	0	0	1 - 2	0	0	1 - 2 p.
Mewa siwa <i>Larus canus</i>	7	0	1	7	0	12	27 p.
Rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i>	31	1	64 - 70	40-45	5 - 14	0	141 - 161 p.
Rybitwa białoczelną <i>Sternula albifrons</i>	12 - 15	6	2-4	13	4 - 9	0	37 - 47 p.